

Tiamat, den babylonske skabelses gudinde.

www.stenudd.com/myth/enumaelish/enumaelish

. Mytologi

Vi har allerede nævnt, hvordan myten forudsætter en ganske særlig talesituation, hvorfra urtiden kan overskues. Den, der fortæller en myte, hævder på en måde at være vidne til urtidens begivenheder eller at gengive, hvad sådanne vidner har fortalt. Men ofte er tanken om urtiden som tiden før noget som helst var til så konsekvent gennemført, at enhver tale om 'vidner' bliver selvmodsigende. I det babylonske skabelses-epos *Enuma elish* karakteriseres den allerførste urtid således:

»Da himlen foroven endnu ikke var nævnt ved navn,
og der endnu ikke var tænkt på den faste grund forneden;
da kun urtidens Apsu, han som avlede dem,
og Mummu og Tiamat, hun, som fødte dem alle,
blandede deres vande til eet;
da intet marskland endnu havde dannet sig,
og ingen ø var at finde,
da ingen som helst guddom endnu havde vist sig,
ikke var blevet nævnt ved navn,
og hans skæbne ikke var blevet fastlagt -
dengang blev guderne til i dem.«

(Oversat af Jørgen Læssøe, 1968, p. 443-444)

I blandingen af det ferske vand, *Apsu*, og det salte vand, *Tiamat*, bliver guderne til – men det altdominerende i denne indledning til det store skæbelsesepos er 'endnu ikke'. Skildringens udgangspunkt er altså 'før-end noget som helst'. I indledningen til en sumerisk myte hedder det om denne 'endnu-ikke'-tilstand:

»Enlil var (endnu) ikke til, og Ninlil var (endnu) ikke til,
 »idag« og »igår« var det samme,
 »tidernes morgen« og »igår« var det samme,
 ingen dag gryede,
 ingen (ny-)måne kom frem.«
 (Oversat af Th. Jacobsen 1978, p. 20)

Tiden før guden Enlil og hans gemalinde Ninlil blev til tænkes her at ligge før al differentieret tid, altså uden for tiden; dage, måneder og andre tidsinddelinger, før og nu, kort tid og lang tid skelnes ikke fra hinanden.

Lige så radikale udtryk for urtidens udifferentierede tidløshed finder vi i de sene dele af *indernes Rigveda*:

»Dengang var det ikkeværende ikke, ejheller det værende; rummet fandtes ikke eller himlen ovenover (...)
 Der var ingen død dengang, eller udødelighed. Der var ingen forskel på nat og dag. Kun det ene åndede uden pust i egen kraft ..«
 (Rigveda 10, 129. Oversat af Poul Tuxen 1919)

De sene dele af *Rigveda* tilskrives i reglen et højt specialiseret præsteskabs abstrakte filosofien, men i det mindste tanken om urtidens udifferentierede enhed og tidløshed er også tænkt til bunds i de mesopotamiske myter.

Fra den tidløse urtid arbejder myten sig frem mod den tingenes orden, som nutiden kender. Udgangspunktet er det, grækerne kaldte *chaos*: den forskelsløse, uordnede, endnu utilblevne verden; slutresultatet er det grækerne kaldte *kosmos*, den ordnede og differentierede verden. Myten skildrer således ofte en differentieringsproces, hvori den be-

stående orden gradvis tager form.